Bentiaraq Ottosen EM 2026/260 og 428-1

Atassut 21. Oktober 2026

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en rede gørelse om, hvordan ældres retssikkerhed, pleje og værdighed kan styrkes. I redegørelsen skal der indgå en vurdering af de økonomiske og administrative konsekvenser ved de konkrete forslag til forbedringer. Redegørelsen skal omdeles til Inatsisartut inden FM 2027.

(Medlem af Inatsisartut Margrethe Thårup Andersen, Demokraatit)

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges senest til FM 2028 at gennemføre en analyse af pensionsalderen i Grønland og på den baggrund fremlægge for slag til en grønlandsk model for fastsættelse og fremtidig regulering af pensionsalderen.

(Medlem af Inatsisartut Isak Johannessen, Naleraq)

Her er oversættelsen til dansk:

Atassuts udtalelse om ældrepolitik

Fra Atassuts side ønsker vi at understrege, at ældrepolitikken er et emne, som vi bør drøfte i samfundet med udgangspunkt i samfundsansvar, respekt og rettigheder.

De ældre har gennem mange år bidraget til vores samfund, både gennem familielivet og forsørgelsen, og ved at bevare og beskytte vores kultur og vores sprog. De har dermed overdraget os en værdifuld arv, som vi har et ansvar for at føre videre til kommende generationer.

Atassut mener, at ældrepolitikken skal forbedres, og at det skal være trygt at blive gammel i Grønland. Det er et fælles samfundsansvar at sikre, at ældre kan leve et værdigt liv.

Vi mener i Atassut, at ældrepolitikken ikke alene skal handle om social omsorg, men også skal bygge på menneskerettigheder, selvstændighed og retten til selv at træffe beslutninger om sit liv. Alle ældre skal have mulighed for at kende deres rettigheder, få den hjælp, de har behov for, og blive inddraget i beslutninger, der vedrører dem. Vi skal alle blive ældre, og derfor er det vigtigt, at vi drøfter disse spørgsmål.

Fra Atassuts side ønsker vi også at understrege, at kommunernes omsorg for ældre og de ydelser, de tilbyder, skal forbedres, så de i højere grad tager udgangspunkt i den enkeltes behov. Det er det offentliges ansvar at sikre dette og løbende forbedre indsatsen. De politiske beslutninger skal træffes på baggrund af de faktiske forhold.

Ældre, der ønsker at blive boende i deres eget hjem, skal så vidt muligt støttes i dette. Der skal tilbydes tilstrækkelig og god hjemmehjælp, og det offentliges ansvar og rammerne for hjælpen skal være tydelige. Det er desuden vigtigt, at ældre med behov for mere omfattende pleje får den rette

hjælp på det rette tidspunkt. Vi ønsker, at myndighederne retter større og mere grundig opmærksomhed mod dette område.

Vi mener, at det er nødvendigt at drøfte mere indgående, hvordan vi kan tilrettelægge indsatsen, så den ikke bliver en urimelig byrde for den enkelte ældre eller de pårørende. Det gælder eksempelvis, når ældre får fysiske funktionsnedsættelser, udvikler demens eller har usynlige funktionsnedsættelser. Vi mener, at det offentlige i højere grad skal tydeliggøre sit ansvar og fastlægge klare rammer, så de muligheder, der findes, bliver udnyttet bedre.

Atassut mener, at det er uacceptabelt, at ældre bliver forsømt, udsat for overgreb eller ikke får tilstrækkelig hjælp til at dække deres behov. Vi mener, at sådanne forhold, som forekommer nogle steder, skal løses i samarbejde med kommunerne. Kun på den måde kan vi sikre, at vores ældre får gode levevilkår.

Derfor skal vi sikre en stærk og tydelig retlig beskyttelse af ældre. Naalakkersuisut har også påbegyndt arbejde på området med udgangspunkt i behovene, og det er vigtigt at drøfte dette. Vi mener, at der bør iværksættes lovgivningsarbejde, som skal beskytte og støtte vores ældre.

Et af de politiske grundprincipper i Atassut er, at vi skal tage udgangspunkt i borgernes behov, når vi søger løsninger og udvikler politiske rammer. Samtidig er det nødvendigt at sikre, at det offentliges økonomiske midler anvendes bedst muligt.

Vi mener, at det er vigtigt at have et grundigt kendskab til de økonomiske konsekvenser af initiativer på ældreområdet. Men de økonomiske vurderinger må ikke stå alene og være afgørende for beslutningerne. De ældres værdighed, tryghed og rettigheder skal være de bærende principper.

Vi ønsker, at arbejdet gennemføres i samarbejde med kommunerne, så vi kan vurdere, hvordan de økonomiske bevillinger bedst kan gøre gavn, og hvordan vi kan sikre tilstrækkeligt personale.

Det er desuden helt nødvendigt, at kvaliteten af kommunernes bemanding og service følges nøje og vurderes samlet på politisk niveau.

Fra Atassuts side mener vi, at ansvaret for de ældre skal omsættes til handling allerede i dag. De ældres behov må ikke udskydes til senere undersøgelser. Vi skal sikre, at de ældre får den hjælp, de har brug for nu, kender deres rettigheder og kan leve et værdigt liv uden at få deres værdighed krænket.

Atassut mener, at den måde, vi behandler vores ældre på, tydeligt afspejler, hvilke værdier vi som samfund står for. Derfor må indsatsen for de ældres rettigheder, omsorg og værdighed ikke udskydes. Vi skylder vores ældre at respektere alt det, de har bidraget med gennem livet, og vi har i dag en forpligtelse til at sikre dem bedre og tryggere vilkår i alderdommen.

Overgang til punkt 428: Pensionsalderen

Når vi går videre til punkt 428, er det vigtigt at drøfte spørgsmålet om pensionsalderen, som Atassut anser for at være et væsentligt emne.

Når vi ser på befolkningsudviklingen og arbejdsmarkedet her i landet, vil antallet af ældre stige betydeligt i de kommende år. Det betyder, at antallet af personer i den arbejdsdygtige alder vil falde markant. Dette vil medføre udfordringer for samfundets befolkningssammensætning og få konsekvenser både politisk og i forhold til arbejdskraften.

Derfor vil vi i Atassut understrege, at vi ikke ukritisk skal sammenligne Grønland med andre lande.

Ifølge Atassuts politik skal ældre, der fortsat har kræfter og evner til at arbejde, ikke mødes af skattemæssige begrænsninger eller andre hindringer, som gør det vanskeligere for dem at fortsætte på arbejdsmarkedet.

Vi kan eksempelvis se, at vores kulturformidlere, undervisere og personer, der viderefører vores traditioner og oprindelige kundskaber, kan bidrage med meget værdifuld viden. Hvis de får mulighed for at arbejde i vuggestuer eller børnehaver, hvor der mangler personale, kan de være med til at videreføre vores kultur og viden til de yngre generationer og bidrage med en stærk ånd og værdifulde erfaringer.

Jeg nævner disse eksempler for at understrege, at vi i høj grad har brug for vores ældre i samfundet. Derfor vil det være meget positivt, hvis de får mulighed for fortsat at arbejde og bidrage med deres erfaringer.

Fra Atassuts side lægger vi vægt på, at fastsættelsen af pensionsalderen skal bygge på retfærdighed. Det betyder, at der skal tages hensyn til borgernes forskellige behov og de muligheder, de har haft gennem deres arbejdsliv.

Pensionssystemet skal kunne beskytte de borgere, der mister arbejdsevnen eller bliver ude af stand til at arbejde. Samtidig skal borgerne have mulighed for at planlægge deres pensionisttilværelse uden usikkerhed.

Atassut mener, at det er vigtigt at udvikle en model for fastsættelse af pensionsalderen, som er tilpasset grønlandske forhold. En sådan model skal bygge på faste principper, som borgerne let kan forstå og følge.

Hvis det bliver nødvendigt at ændre pensionsalderen, skal ændringerne varsles i god tid, baseres på klare tidsfrister og give borgerne mulighed for at tilpasse sig de nye regler. På den måde kan borgerne planlægge deres fremtid, og pensionssystemet kan bygge på borgernes tillid.

Politikken om pensionsalderen har direkte betydning for den enkelte borgers liv. Derfor skal beslutningerne træffes tæt på borgerne, bygge på et indgående kendskab til de faktiske forhold og være præget af ansvarlig planlægning for fremtiden.

Atassut mener, at det er helt nødvendigt at udvikle en model, der er tilpasset Grønland. Pensionssystemet skal videreudvikles med udgangspunkt i borgernes arbejdsliv, helbred, muligheder og økonomiske forhold.

På den måde kan beslutninger om pensionsalderen træffes på et retfærdigt, gennemskueligt og fremtidssikret grundlag.

Vi mener derfor, at disse spørgsmål skal behandles seriøst. Vi er enige med forslagsstillerne i intentionerne, fordi vi mener, at vi skal handle i god tid over for de udfordringer, som bliver stadig større i samfundet.

Økonomien må ikke være det afgørende i denne sag, for det er vores ældre, vi taler om. Vi skal alle tage ansvar for at sikre deres vilkår. Vi skal alle blive ældre, og vi skal føre det land, vi står på, videre til vores efterkommere. Derfor skal vi kunne vælge at leve vores liv med tryghed og sikkerhed.

Med disse bemærkninger forstår vi fuldt ud intentionerne bag forslaget. Vi støtter Naalakkersuisuts ændringsforslag og anbefaler, at sagen henvises til Familie- og Sundhedsudvalget.